

A forradalmi párt létrejöttének és szerepének kérdéséhez

„Mi tudjuk — írta Marx 1856-ban —, hogy a társadalom új erőinek a jó működéséhez az szükséges, hogy ezeket az új emberek hódítsák meg, és ezek az új emberek — a munkások.

A munkásság a jelenkor találmánya — folytatja —, ugyanúgy, mint maguk a gépek. Azokban a jelenségekben, melyek zavarba hozzák a burzsoáziát, az arisztokráciát és a visszafejlődés prófétáit — mi felismerjük a mi jó barátunk, Robin pajtás* művét, felismerjük az öreg vakondokat, amely olyan gyorsan tud túrni a föld alatt, felismerjük a nagy úttörőt — a forradalmárt.“

Marx és Engels azonban nemcsak ezt „a nagy úttörőt — a forradalmárt“ fedezte fel a munkásosztályban, mert Marx szavai szerint a munkásosztály „vagy forradalmi, vagy semmi“, hanem azt is megértette, hogy az csak úgy teljesítheti történelmi szerepét, csak úgy válhat a kapitalizmus tényleges sírásójává, ha létrehozza osztályá szerveződésének legmagasabb fokú kifejeződéseként saját politikai pártját. Ennek pedig az egész munkásmozgalom élenjáró erejévé kell válnia a tőke uralmának megdöntéséért és egy új, igazságosabb társadalom, a kommunizmus megteremtéséért vívott harcban. De a klasszikusok már *A Kommunista Párt Kiáltványában* felhívják a figyelmet arra, hogy „A kommunisták nem külön párt a többi munkáspárttal szemben. Nincsenek az egész proletariátus érdekeitől elütő érdekeik. Nem állítanak fel külön elveket, hogy ezek kaptafájára húzzák a proletármozgalmat. [...]“

A kommunisták [...] a gyakorlatban minden ország munkáspártjainak meghatározottabb, szüntelen továbbhaladásra ösztökélő részét alkotják; az elmélet terén a proletariátus többi tömegével szemben az az előnyök, hogy világosan látják a proletármozgalom feltevéleit, menetét és általános eredményeit.“

Az ilyen párt viszont nem véletlenül jön létre, hanem történelmi szükség-szerűségként, mégpedig annak a folyamatnak a betetőzésekként, amelyben a proletariátus „önmagáért való osztállyá“ válik. Amikor nemcsak az egyed számára lesz érthetővé tapasztalati sikon objektive adott helyzete, hanem az ideológia elméleti szintjén tudatosulnak az egyéni tapasztalatok, az osztály meghatározottsága. Tehát amikor a nagycsoport is a kapitalista társadalmi-gazdasági alakulat más osztályaihoz való viszonyában egyre inkább felismeri a maga sajátos, osztályként adott helyzetét. A közvetlen társadalmi tapasztalat és az ideológia csak együtt teszik lehetővé az „önmagában való osztály“ „önmagáért való osztállyá“ válását. Ideológia nélkül a proletariátus kezdetben pusztán kaotikus tömeg, amely csak potenciálisan osztály. Az ideológia pedig, ha nem támaszkodik a közvetlen társadalmi tapasztalatra, a kaotikus tömeg számára elvont, fölösleges spekuláció marad. Csak az osztályok világos elkülönülése és az osztályharc kibontakozását tükröző elmélet ver hidat lehetőség és történelmi valóság közé. Ilyen módon való-sul csak meg a történelmi gyakorlat, amelynek során a munkásosztály helyzetét értő, tényleges és harcoló osztállyá alakítja önmagát. Így a történelmi gyakorlat egyrészt realizálja önmagát, másrészt az elmélet történelmi valóságának próbaköve és egyben igazolása. Ebben a felfogásban az elmélet már nemcsak a korábbi törté-nés tükröződése, hanem maga is részt vesz a valóság alakításában, tehát nem pusztán elfogadja, hanem befolyásolja is azt. Az elméletben felfedezve saját közvetlen tapasztalataik általánosítását, az egyedi proletárok „felfedezik“ egymást, és ennek nyomán az azelőtti alakatlan tömeg már osztályként viselkedik. S minél több proletár találja meg az elméletben saját élettapasztalatainak az általánosí-tását, ismeri fel az elmélet nyújtotta célokban saját törekvéseit, annál összefor-rottabbá válik az osztály. Szervezetei — kezdetben kölcsönös segélynyújtást, szak-mai törekvések előmozdítását szolgálják — feltételei lesznek az újfajta társadalmi kapcsolatok kialakulásának. De sokáig a munkásosztály nagyobb része számára az elmélet messzibbre mutató távlatainak értelmezése és az aszerinti cselekvés szükségességének felismerése lehetetlennek tűnik. Annál is inkább, mert nem tud

* Marx tréfás utalása a Shakespeare *Szentivánéji álom* című darabjában szereplő fántasztikus leányre, Robin Goodfellow, más néven Puck, afféle garabonciás tréfacsináló, jó emberek barátja, segítőtársa.

szabadulni a burzsoá eszmék befolyása alól, amelyek határt szabnak gondolkodásának, ilyenformán a legjobb esetben csak az ösztönös gazdasági-szakmai követelések megnyilvánulásainak adva teret.

A proletariátus azonban a burzsoázia szervezett uralma ellen folytatott harcában csak akkor számíthat valóságos eredményre, ha túllép az ösztönösség szintjén, az egyéni érdekeken, és a közös osztályérdekekbe egyesíti őket. Ennek pedig a munkásosztály forradalmi pártja a kifejezője, mely — mint Lenin írta — „képes egyesíteni, nevelni és szervezni a proletariátusnak és az egész dolgozó tömegnek olyan élcsapatát, amely egyedül képes arra, hogy ellenálljon a tömeg elkerülhetetlen kispolgári ingadozásainak, a proletariátus soraiban fellelhető szakmai szűkeklőség vagy szakmai előítéletek elkerülhetetlen hagyományainak és az ezekbe való visszaeséseknek, és hogy vezesse az egész proletariátus egyesített tevékenységét, vagyis politikailag vezesse a dolgozók tömegeit.“

A vezetés kiterjed a munkásosztály tevékenységének valamennyi területére, erre utal Lenin híres, *Mi a teendő?* című művében, miszerint a forradalmár, „a szociáldemokrata eszményképének nem egy trade-union titkárnak kell lennie, hanem a *néptribunnak* [...], aki minden apróságot ki tud használni arra, hogy *mindenki előtt* kifejtse szocialista meggyőződését és demokratikus követeléseit, hogy *minden egyes emberrel* megértesse a proletariátus felszabadító harcának világtörténelmi jelentőségét.“

A kialakuló és a munkásmozgalom élére álló párt vezető tevékenysége elsősorban eszmei-politikai irányítást jelent, és sohasem lehet pusztán operatív, még kevésbé adminisztratív jellegű. Legfontosabb módszere a meggyőzés. A munkásosztály politikai pártja — emlékeztet Lenin — végső soron a tudományos forradalmi elmélet és a munkásmozgalom, a forradalmi gyakorlat egybeforrásának a megtestesülése. Nyilvánvalóan nem statikus állapotról van itt szó, hanem egy olyan történelmi mozgásról, amelynek keretében a párt állandóan emelve saját elméleti felkészültségének színvonalát, az elméletet mind szélesebb munkás- és más dolgozó rétegek között terjeszti, egyszersmind vezeti azok küzdelmét a demokrácia kivívása, illetve védelme és szélesítése, s ezzel összekapcsolva a fő cél, a szocializmus-kommunizmus megteremtése érdekében.

A proletariátus magáért való osztállyá válása, politikai pártjának létrehozása tekintetében a hazai fejlődés maradéktalanul igazolta a marxi-lenini tanítást. Románia proletariátusa színre lépésével egyidejűleg és osztállyá szerveződése kibontakozásának arányában megkezdte harcát a tőkés kizsákmányolás ellen, miközben élenjáró képviselői körében egyre nagyobb teret hódított kezdetben az utópista, majd a tudományos szocializmus. A múlt század negyvenes éveinek második felétől munkásegyletek, -klubok, -körök alakultak. Egymás után jelentek meg ezek kiadványai, amelyek egyrészt az osztályharc megszervezésének, másrészt a forradalmi öntudat formálódásának és a munkásság szervezkedése meggyorsításának hatékony eszközeiként szolgáltak.

Így több helyi jellegű csoportosulás létrehozása után csakhamar napirendre került egy átfogó, országos hatáskörű szervezet megteremtése. 1872 őszén megalakult a Romániai Dolgozók Általános Szövetsége. Ezt követően a hetvenes évek végétől, de különösen a nyolcvanas évek elejétől több, kifejezetten a tudományos szocializmus alapjára helyezkedő, kisebb-nagyobb létszámú szocialista szervezet jött létre. Ugyanakkor egy sor szűkebb-szélesebb körű tanácskozást, konferenciát, kongresszust hívtak össze, melyek célja a munkásosztály forradalmi politikai pártja megalakításának ideológiai-szervezeti előkészítése. Ilyen előzmények után az 1893. március 21. és április 3. között Bukarestben megtartott kongresszus kimondja a munkásosztály marxista politikai pártjának — a Romániai Munkások Szociáldemokrata Pártjának (RMSZDP) a megalakulását.

Az alakuló kongresszuson elfogadott program — tulajdonképpen az első marxista forradalmi program hazánkban — az ország akkori társadalmi-politikai valósága valamennyi kérdésében állást foglalt. A munkásosztály harcának végső céljaként a kapitalista termelési viszonyoknak, az ember ember általi kizsákmányolása rendszerének a felszámolását, a szocializmus megteremtését jelölte meg. A távlatok körvonalazása mellett a program megfogalmazott több közvetlen, a polgári demokrácia minél következetesebb érvényesítését sürgető követelést is.

Annak ellenére, hogy 1899-ben egy időre megszakadt a párt tevékenysége, a forradalmi harc tovább folytatódott. A forradalmi erők különböző helyi munkásklubok és -körök keretében tovább folytatták tevékenységüket, 1901-től kezdve pedig a nagyobb városokban és munkásközpontokban — a bukaresti kezdeményezést követve — megalakultak a Románia Muncitoare nevet viselő szocialista körök. Ezek ténylegesen forradalmi munkásszervezetek voltak, és széles körű propagandamun-

kát fejtettek ki a tudományos szocializmus eszméinek terjesztése, a munkásosztály politikai pártjának újjászervezése érdekében. Ezzel a századforduló utáni években új lendületet kapott a munkásmozgalom. Fontos mozzanat volt az, hogy 1906 nyarán megalakult a Romániai Szakszervezetek Főbizottsága. Mindennek eredményeként a Románia Muncitoare körök és a Szakszervezetek Főbizottsága második konferenciájának határozata nyomán 1907 tavaszutóján létrejött a Romániai Szocialista Szövetség. Ez alakult aztán át 1910 februárjában Romániai Szociáldemokrata Párttá.

Az újjáalakult párt fokozott tevékenységet fejtett ki a világháború előtti és alatti nehéz és ellentmondásos körülmények között, a nemzetközi munkásmozgalom baloldali, forradalmi áramlatához tartozott, aktív résztvevője volt a zimmerwaldi mozgalomnak. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme nyomán kialakult új világtörténelmi helyzetben, az elnyomott népek csapásai alatt összeomlott a Habsburg-birodalom is, melynek romjain egész sor független nemzeti állam jött létre, másokban pedig kiteljesedett a már meglévő államiság. Így Erdélynek a Romániával való egyesülése nyomán befejeződött az egységes román nemzeti állam kialakulása. Ez pedig azt jelentette — mutat rá pártunk főtítkára —, hogy „Románia fejlődésének új szakaszába lépett, kialakultak a feltételek a termelőerők gyorsabb ütemű fejlesztéséhez, az ország gazdasági és kulturális előrehaladása felgyorsulásához. Egyúttal a proletariátus, a forradalmi munkásmozgalom erőinek növekedését és a demokratikus harc fokozódását is eredményezte.”

A forradalmi fellendülés, a nagy osztálycsaták a párt radikalizálódásával, a reformista és mindenféle opportunisták nézetek elleni, a forradalmi marxista—leninista eszmék érvényesítéséért folyó harc kiéleződésével járt együtt. Ezzel egyidejűleg a román szocialista vezetők a III. Internacionáléhoz csatlakozás céljából, bizonyos elvi és szervezeti kérdések tisztázása végett sorozatosan kapcsolatba léptek a Szovjetunió Kommunista Pártjával, a Kommunista Internacionálé vezetőivel, beleértve Lenint is.

A következő forradalmi szellemben folytatott előkészítő munka eredményeként a Szocialista Párt 1921. május 8—13. között megtartott kongresszusa a résztvevők túlnyomó többségének szavazatával elhatározta a Román Kommunista Párt megalakítását, valamint csatlakozását a Kommunista Internacionáléhoz. Az RKP létrejötte nem a hazai munkásmozgalmat meggyengítő szakadás révén valósult meg, hanem egy minőségi változás eredményeként, mert ténylegesen az egész szocialista párt alakult át kommunista párttá, támaszkodva a hazai munkásmozgalom forradalmi hagyományaira, eszeileg legyőzve, szervezetileg kiszorítva az opportunisták elemeket, maradéktalanul érvényre juttatva az alkotó marxizmus, a tudományos szocializmus elveit. „A Román Kommunista Párt — mondotta pártunk főtítkára — népünk nemzeti és társadalmi szabadságáért vívott nagyszerű csatáinak folytatója, a munkásmozgalom, az 1893-ban megalakult Romániai Munkások Szociáldemokrata Pártja, a román proletariátus első pártja forradalmi hagyományainak letéteményese újabb fokra emelte a néptömegek harcát az elnyomás és a kizsákmányolás ellen, az igazságért, a szabadságért és a függetlenségért, a szocializmusért. A Román Kommunista Párt megalakulása logikus következménye volt a romániai forradalmi, szocialista mozgalom kiforrásának, annak, hogy élenjáró, leghaladóbb társadalmi erőként a nemzeti küzdőterre lépett a munkásosztály, s a dialektikus és történelmi materialista felfogás, a marxizmus—leninizmus győzelmét jelentette a romániai munkásmozgalomban.”

A hatvan évvel ezelőtt megalakult Román Kommunista Párt a munkásosztály új típusú pártjaként fejté ki tevékenységét, hozzáértéssel alkalmazva tudományosan kidolgozott politikai, szervezeti, stratégiai és taktikai vonalát az ország történelmének nagy megrázkódtatásokkal és gyökeres változásokkal teli évtizedei alatt. A párt azért alakult meg és harcolt mint „új típusú” élcsapat, mert mindig — a legnehezebb pillanatokban, a párt belső életében jelentkező problémák ellenére is — talált magában elég erőt, hogy szembeszálljon mind a jobb-, mind a baloldali opportunizmus és elhajlás bármilyen megnyilvánulásával, s végső fokon mindig az alkotó marxizmus elvei alapján állt, szilárd, fegyelmezett szervezeti erőként működött. Tevékenységében következetesen szem előtt tartja Lenin figyelmeztetését, miszerint „minden komoly forradalmi munka sikeréhez meg kell érteni és át kell vinni az életbe azt, hogy a forradalmárok csakis mint egy valóban életképes és haladó osztály élcsapata játszhatnak szerepet. Az élcsapat csak akkor teljesítheti feladatát, ha nem szakad el az általa vezetett tömegtől, hanem valóban előreviszti az egész tömeget.” Az új típusú, élcsapat párt a dolgozók nevelője és vezetője, amely azonban nem helyezi magát a tömegek fölé, viszonya hozzájuk sem nem tekintélyi és adminisztratív, sem nem atyáskodó, valamiféle pedagógiai

viszony, hanem a résznek az egészhez fűződő eleven kapcsolata; szerves és természetes, nem pedig külsőleges kapcsolat ez. A párt a tömegeket tanítva és tőlük tanulva tölti be történelmi hivatását. Következésképpen megvalósítja a szavak és a tettek egységét, s mint ilyen mindig méltónak mutatkozik arra, amit Lenin úgy fogalmazott meg, hogy „benne látjuk korunk eszét, becsületét és lelkiismeretét“.

Pártunk története, a húszéves illegalitás, majd a hazánk felszabadulását követő nagy forradalmi átalakulások tapasztalatai azt bizonyítják, hogy az osztályharc végső kimenetelére, majd a szocialista-kommunista építés eredményes megvalósítására, az eszmei tisztázottság és az elvszerűség mellett, döntő hatással van a szervezettség foka. A munkásosztálynak, a tömegeknek azért van szükségük a pártra, hogy az egyesítse a napi érdekekért folyó harcokat a végcélra irányuló küzdelemmel. Csak így válhat képessé a tőkés rendszer megdöntésére, majd a szocializmus és kommunizmus felépítésére.

Az új típusú, kommunista élcsapat párt belső egysége, szilárdsága és fegyelme nem vezethet baloldaliaskodó, szektás magatartáshoz. A Román Kommunista Párt tapasztalatai világosan bizonyítják, hogy amikor a párt valamilyen okból ilyen útra tévedt, az erejének, befolyásának nagyfokú károsodásához vezetett. De legyőzve az ilyen hibákat, kiépitve kapcsolatait a lakosság széles dolgozó tömegeivel, s a munkásosztály akcióegységére, illetve a munkáségyfrontra támaszkodva sikerre vitte a társadalmi és nemzeti felszabadító forradalmat.

A szocialista forradalom és építés valamennyi szakaszában a párt mint a munkásosztály szervezeteinek legmagasabb formája szoros együttműködésben a különböző társadalmi és tömegszervezetekkel sikerrel tölti be hivatását. „Az élet tanúsítja — mondotta Nicolae Ceaușescu elvtárs —, hogy kommunista pártunk fennállásának egész időszakában a munkásosztály, nemzetiségre való tekintet nélkül az összes városi és falusi dolgozók érdekeinek leghűségesebb szószólója volt, megingathatatlan hittel szolgálta a nép szabadságának és boldogságának ügyét. A párt politikája azonosult a tömegek leghaladóbb törekvéseivel, kifejezte társadalmunk fejlődésének, Románia anyagi és szellemi haladásának objektív követelményeit. Ezáltal s a szocializmus érdekében kifejtett hatalmas politikai és szervező munkája révén a Román Kommunista Párt úgy érvényesült, mint társadalmunknak az egész nép által elismert politikai vezető ereje.“

A pártnak e politikai szervező, mozgósító és irányító tevékenység mellett elsőrendű feladata a folyamatos elméleti-ideológiai munka. Nem elegendő azonban egyszerűen elterjeszteni a tömegek között az elméletet, hogy az aztán „anyagi erővé“ váljék, hanem a lakosság egészének alapvető érdekeit tartva szem előtt, állandóan elméletileg kell értelmeznie és kidolgoznia a soron levő feladatokat, azok megoldási módozatait, továbbfejlesztve az adott konkrét körülmények között a marxizmus—leninizmus tételeit. Beszédes példája ennek a Román Kommunista Párt 1974-ben elfogadott Programja, „a párt ideológiai, elméleti és politikai alapokmánya“, amely „az alkotó marxizmus romániai megnyilatkozása“.

Vitathatatlan az összefüggés a forradalmi elmélet, a program, a stratégia és a taktika — a párt vezetéstudománya — között, s ennek jelentősége a párt irányította hatalmas történelmi átalakulás megvalósításában. De mindez csak a szigorú, önként vállalt, öntudatos pártfegyelem érvényesülése mellett vezet el a kívánt célhoz. A fegyelem betartása és betartatása nem egyszerűen az egyéni belátástól és a helyes szervezeti elvektől függ, hanem sok más fontos tényezőtől is. „És itt mindenekelőtt felmerül ez a kérdés — írta Lenin 1920-ban —: mi tartja fenn a proletariátus forradalmi pártjának fegyelmét? mi ellenőrzi? mi erősíti? Először, a proletár élcsapat öntudatossága, odaadása a forradalom iránt, kitartása, önfeláldozása, hősiessége. Másodsor, az a képessége, hogy a dolgozók legszélesebb tömegeivel, elsősorban a proletártömegekkel, de a nem proletár dolgozó tömegekkel is, felvegye a kapcsolatot, közel kerüljön hozzájuk és bizonyos mértékig, mondhatnók, egybeolvadjon velük. Harmadszor, a proletár élcsapat politikai vezetésének helyessége, politikai stratégiájának és taktikájának helyessége, feltéve, hogy a legszélesebb tömegek saját tapasztalataik alapján meggyőződtek ennek a vezetésnek a helyességéről. Ezek nélkül a feltételek nélkül lehetetlen a fegyelmet megtéríteni egy forradalmi pártban, amelynek képesnek kell lennie arra, hogy valóban pártja legyen annak az élenjáró osztálynak, amelyre a burzsoázia megdöntésének és az egész társadalom átalakításának feladata vár.“

Az új típusú párt szilárd fegyelme és a megbonthatatlan pártegység tehát mint ezt a Román Kommunista Párt tevékenysége bizonyítja — kölcsönösen feltételezik, meghatározzák egymást. A pártegység pedig eszmei, politikai, szervezeti és cselekvési egységet jelent: ezek a különböző oldalak elválaszthatatlanok egymástól, kölcsönhatás van közöttük, és egymásra épülnek.

Az eszmei egység mindenekelőtt a munkásosztály forradalmi ideológiájának elfogadását és egységes értelmezését jelenti, ugyanakkor feltételezi a nézetazonosságot az összes alapvető kérdésekben és az egységes, határozott fellépést a párt elvi álláspontjának érvényesítése és védelmezése érdekében. De ez az eszmei egység, a forradalmi ideológia érvényesítése nem jelent valami betokosodást, egy helyben topogást az ideológiai-elméleti munkában. „A marxista-leninista forradalmi elmélet — szögezi le a pártprogram — nem képviselhet örökre zárt, egyszer s mindenkorra véglegesen kidolgozott felfogást; ez az elmélet nem dogma, nem dolgoz ki minden körülményre és minden szakaszra érvényes sémákat. Forradalmárnak lenni, kommunistának lenni azt jelenti, hogy merészen kutadjuk az újat; mindig előre nézünk, a fejlődő irányába, merészen gondolkodunk a tömegek forradalmi tapasztalatának fényében, s cselekszünk, hogy egyesítsük a tömegek erőfeszítéseit a társadalom forradalmi átalakítása érdekében.”

A politikai egység a harc körülményeinek, céljainak, feladatainak, ténylegesen tehát a stratégiának és taktikának az azonos megítélését s az ennek megfelelő egyöntetű cselekvést is jelenti. A szervezeti egység pedig főleg abban testesül meg, hogy a párt szervezettelileg egységes egész, felépítésében és működésében minden szinten azonos elvek érvényesülnek, az összes párttagokra egyformán kötelező fejelem valósul meg. Egyetlen központi irányítás mellett folyik az egész párt tevékenysége, és messzemenő, belső pártdemokrácia biztosítja az összes párttagok kezdeményezésének, a közügyekbe való beleszólásnak, az aktív részvételnek nemcsak a lehetőségét, hanem éppen a kötelezettségét is.

A pártegység a maga sokoldalúságában egyszerre cél és követelmény, előfeltétel és biztosíték a párt forradalmi vezérkarként folytatott tevékenysége hatékonyságának érvényesülése tekintetében. Ugyanakkor a párt sikereinek döntő fontosságú biztosítéka, hogy a dolgozók léteérékeiért, a kommunista eszményekért vívott harcban tanúsított merészséget következetesen és szervesen kapcsolja össze a tudományos józansággal, a harc céljainak, módjainak meghatározásában tanúsított realizmussal.

A párt valóságos lényegére, tevékenységének mibenlétére utalva mondotta Nicolae Ceausescu elvtárs: „Szokássá vált, hogy a pártról mint valami általános fogalomról beszéljünk, hogy idealizáljuk. Néha azonban megfeledkezünk arról, hogy végtére is a pártot emberek alkotják, hogy a párt története az emberek története, öntudata pedig az emberek öntudata. Jogosan mondhatjuk: mi, a párttagok, a nép képviselői vagyunk a párt. A párt sem nem jobb, sem nem rosszabb nálunk; tisztánlátása tagjainak tisztánlátása. Manapság jogosan jelenthetjük ki: a párt azonos a néppel, amelynek legjobb fiait tömöríti.”

Fennállásának hatvanadik évfordulóját ünneplő pártunk harca cáfolhatatlan bizonyítéka annak a marxista tételnek, hogy a munkásosztály történelmi hivatása — a tőkés társadalom felszámolása, a szocializmus építésére való áttérés — csak a forradalmi élcsapat párt ideológiai-politikai munkája, szervező-vezető szerepének érvényesülése nyomán valósulhat meg. De a párt vezető szerepe ezzel még nem ér véget. Új dimenziót kap a szocializmus építésének magasabb szakaszba jutásával, s folyamatosan érvényesül a kommunizmus teljes felépítéséig, márpedig ez egy hosszas, komplex történelmi fejlődés, és csakis a kommunista párt vezetésével mehet végbe. Ebben az összefüggésben állapítja meg a pártprogram: „A párt addig létezik, amíg betölti a társadalom forradalmi átalakítása, a szocializmus és kommunizmus építése vezetésének küldetését. A párt fokozatosan, az osztályok eltűnésével, a kommunista társadalom teljes homogenizálódásával egyidőben tűnik el. A párt eltűnési folyamata evolutív módon, a társadalmi életbe való integrálódásával, a párttagoknak a társadalom egész életében való mind szervezesebb, a tömegekkel egyre szorosabb kapcsolatban megvalósuló részvételével megy végbe. Ez a folyamat, amely a kiteljesedett kommunista társadalomban fejeződik be, kötelezően átmeny a párt társadalomvezető szerepének legmagasabb szintű megerősödésén és fejlődésén.”

Domokos Péter rajza